

uspešnega delovanja in pomembnega položaja geografske stroke v tem 140 članskem kolektivu, na čelu katerega je tudi diplomant Kulturno geografskega inštituta v Frankfurtu.

Mirko Pak

Ludviku Olasu v spomin

Maribor, 17. 12. 2002

Slovenska geografija je komaj dve leti po njegovi sedemdesetletnici, izgubila odličnega, življenjsko in strokovno širokega, poštenega, cenjenega in spoštovanega ter izjemno priljubljenega kolega. Takšen je bil prof. Olas znan že kot študent in odkar sem ga v šestdesetih letih imel srečo spoznati, se njegova podoba ni spremenila. Po svoji duši je bil znanstvenik in bil je pedagog in je oboje znal nevsiljivo in lahko bi rekli neopazno vključiti v vsakdanje življenje in delo. Zato je bil še tudi po letih svojega aktivnega službovanja sprva na osnovni šoli v Puconcih, kasneje na Kmetijski šoli v Rakičanu, na Zavodu za urbanizem in na Srednji ekonomski šoli v Murski Soboti, kot ravnatelj Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti in po letu 1975 kot profesor na Pedagoški akademiji, kasneje Pedagoški fakulteti v Mariboru, še vedno enako spoštovan in cenjen kot poprej. (Podrobnejši zapis njegovega delovanja je bil objavljen v Geografskem vestniku 72-2, 2000, strani 87–89). Res da zaradi svoje morda že pretirane skromnosti, ki pa je nedvomno bila posledica njegove samokritičnosti, ni zapustil debelih knjig, zapustil pa je svoje delo, ki je v številnih bralcih njegovih študij, v njegovih študentih in pri njegovih kolegih ostalo živo in marsikomu tudi življenjsko vodilo. S tem se je globoko zapisal v slovenski geografiji in v geografskem pedagoškem okolju ter še posebej pri njegovih študentih.

Kadarkoli nanese v stroki beseda na Prekmurje in na Porabje, na njeno pokrajino, gospodarstvo in seveda na ljudi, imamo v mislih prof. Olasa, ne le enega najboljših poznavalcev geografske problematike, temveč tudi kot največjo avtoriteto presojanja dogajanj v tem prostoru, ki mu je pa vedno znal in hotel tudi nakazovati njegovo prihodnost. Posebej so ga prizadeli izseljevanje, težki socialni prob-

lemi, nerazvitost, pomanjkanje državnega posluha za njihovo reševanje, o čemer je pisal v številnih študijah, med drugim v »Razvoj in problemi sezonskega zaposlovanja prekmurskega prebivalstva« (Geografski vestnik 27–28, 1955, 1956), »Trajne migracije iz Sebeborca« (Geografski vestnik 32, 1963), »Migracije Prekmurcev v štajerski del Pomurja« (Geografski vestnik 35, 1963) in v drugih, ko je svojo raziskovalno problematiko razširil na vsebinsko širše socialnogeografske razmere, na problematiko prekomejnega zaposlovanja, družbeno geografskih posledic melioracij in drugo. Vendar je na to gledal vedno z upanjem po boljšem. Imel sem srečo leta 1965 skupaj s skupino slovenskih in madžarskih geografov, med katerimi je bil prof. Enyedi že tedaj svetovna avtoriteta, drugi pa so to postali kasneje, podrobneje s prof. Olasom prehoditi Slovensko Porabje in prav po njegovi zaslugi spoznati kaj se tam dogaja. Bil je realist in je tudi kasneje na svoj način pomagal slovenskemu življu onstran meje. Bil je tolikšen realist, da je vnaprej napovedal današnji žalostni razvoj tega dela slovenske zemlje, pri čemer mu je pomagalo tudi izvrstno poznavanje tovrstne tuje literature. Porabje je preučeval vse do zadnjega, o čemer bo izšlo tudi tiskano gradivo.

Prof. Olas je bil zaščitna znamka Prekmurja, prekmurskega prostora, človeka, gospodarstva, kar ga je proglasilo za ambasadorja te prelepe slovenske, žal ne dovolj razvite slovenske pokrajine. To je ostal tudi po preselitvi v Maribor, kjer se je na Pedagoški fakulteti intenzivno ukvarjal še v prenovi učnih načrtov za osnovne in srednje šole, s pisanjem didaktičnih in metodičnih prispevkov ter učbenikov. Zveza geografskih društev mu je za dosežke na področju šolske geografije z velikim zadovoljstvom med prvimi podelila Ilesičevo plaketo.

Ni tudi slučaj, da je Mednarodna geografska zveza prav njegove rodne Sebeborce sklenila podrobneje preučiti kot model socialnogeografske zgradbe in preobrazbe slovenskega podeželja v okviru širšega mednarodnega projekta. V Prekmurje je pripeljal v šestdesetih in sedemdesetih letih vodilne mednarodne geografe in rezultat preučevanj je bila z barvno karto opremljena socialnogeografska študija Sebeborca, ki je v treh edicijah, Geographici Polonici 5, Dokumentaciji geograficzny in v Geografskem vestniku 34 v večih jezikih obšla domala ves svet.

Strokovne pozornosti prof. Olasa so bili deležni skoraj vsi problemi Prekmurja in tako je bil med drugim začetnik in najmanj petnajst let tudi vodja in organizator mladinskih raziskovalnih taborov na narodnostno mešanem ozemlju v Prekmurju, s čemer je ponesel vedenje o tem posebnem delu slovenske zemlje tudi v tiste dele Slovenije, ki bi sicer o tem vedeli le nekaj malega iz tiska. Tabori so se potem še nadaljevali, z njihovimi rezultati pa je prof. Olas seznanjal številne domače in tuje strokovnjake in ekskurzije. Bil je res pravi ambasador Prekmurja, v resnici pa še veliko več. Bil pa je tudi most med slovensko in madžarsko geografijo in geografi, saj je kot poznavalec jezika redno spremljal druženja slovenskih in madžarskih kolegov, domačih in tujih srednješolskih in študentskih ekskurzij, kjer se odsotnost prof. Olasa še posebej pozna, ko je zadnja leta to sodelovanje močno nazadovalo.

Kar nekaj daljših ekskurzij po Madžarski in po bivši državi sva s prof. Olasom prepotovala skupaj, za kar sem mu silno hvaležen, saj je njegova preudarnost in mirnost obrusila marsikatero konico in veliko prispevala k strokovni uspešnosti in k prijetnemu počutju. Bil je pač rojen pedagog, kar je pokazal na vsakem koraku. Najine pogoste poti v Slovenske gorice, ki so mi ob njem bile vedno težko pričakovan dogodek in prava duševna sprostitev, so bile večinoma popestrjene tudi s strokovnim, še pogostejše pa pedagoškim modrovanjem, ki so mu ne le prijatelji, ampak tudi učitelji praktiki vedno pritrjevali.

V slovenski geografiji bo ostal spoštljiv, med njegovimi prijatelji širom Slovenije pa hvaležen spomin na našega Lajčija.

Mirko Pak

Ob smrti dr. Danila Furlana

Ljubljana, 8. 2. 2003

V visoki starosti je februarja letos smrt iztrgala iz naših stanovskih vrst dr. Danila Furlana. S svojim delom na področju klimatologije in meteorologije, za kar je bil odlikovan z Redom dela z zlatim